

njem zborovanju je predaval tov. Kranjc o boju proti alkoholu, v katerem predavanju je označil kot našo dolžnost, da vzpodbujamo mladino za iskreno besedo in najboljše zglede proti škodljivosti uživanja vsakršnega alkohola.

Tov. predsednik želi dalje, da bi tovariši in tovarisce vplačali celoletno udnino, kar so vsi navzoči tudi storili. Nenavzoči naj to store v maju. — Rezervnemu skladu se je nabralo in odpisalo 260 K.

Predsednik predlaga vsled enoglasnega odobrovanja sklepa, naj se imenuje zbor svojih zaslug tov. Jak. Kovačič častnim članom društva, kar so vsi navzoči z radostjo pozdravili in potrdili.

Dosdanji odbor je podal ostavko z raznimi izgovori, navzoči pa niso hoteli o tem nič slišati ter so svojevoljno kar zahtevali od dosedanjega odbora, da ostane v svoji delavnosti i nadalje. Ravnatelj Rado Kopic jih je kar zabilježil: predsednikom F. Kranjc, namestnik M. Perger, blaginjak J. Kovačič in tajnica K. Schweiger.

V odbor za okrajno učiteljsko knjižnico so bili izvoljeni: Safarič F., Perger Mat. in Cuček Jelena.

Za majniško zborovanje je obljubil č. g. župnik od Sv. Trojice predavanje o svojem 5 letnem interniraju na otoku Malta itd.

Nato sledi poročilo tov. M. Pergerja o Zavezinem zborovanju.

Predlog tovariša Safariča, naj se šolsko leto začne novembra tudi v našem okraju, je bil z veseljem sprejet. Okrajni šolski svet se naprosi nadaljnjega ukrepa.

Po zborovanju so se člani zbrali v Recerjevih gostilni, kjer jih je tržki gerent tov. Kopic prav pristočno pozdravil prvič imenom sedaj slovenskega trga. Vrhile so se med petjem nežnih pesmic razne napitnice tako tov. gerentu in novimnovanemu častnemu članu.

Za majniško zborovanje, ki bo pri Sv. Trojici, prinesite s seboj Pesmarice II.!

+ Zborovanje radovljanskega okrajnega društva. Dne 18. t. m. se je vršilo zborovanje okrajnega učiteljskega društva v Radovljici. Predsednik tov. Baraga se po pozdravnem nagovoru zahvaljuje prejšnjima predsednikoma tov. Vrezeu in Jakliču za njihovo delovanje v prid društva.

Nato pozdravi kot gosta tovarišico Jegličevo iz Koroške Bele, ki se je iz tovariške vzajemnosti udeležila našega zborovanja.

Za tem je imel strokovnjaško predavanje tov. Leopold Baebler o čebelarstvu, kjer nam je podal mnogo zanimivosti in novosti iz lastnega izkustva v tej stroki. Posebno tovarišice so z veseljem sprejele koncem predavanja predavateljevo povabilo, da naj se ob priložnosti ogledajo njegov čebelnjak na Bledu, kjer jim hoče tudi praktično pokazati okus slastnega medu.

Po tem predavanju poda tajnik Hude poročilo o delovanju društva in odbora ter obenem na kratko pojasni smer in cilj našega udruženja v UJU, s posebnim poudarkom, da je vsaka politika izključena iz te strokovne organizacije.

Za tem poročilom je nastala debata, v kateri so se žalibog le preveč iznašale osebnosti.

Soglasno se je dalje odobril in sprejel Oanglov predlog o članarini 120 K na leto. S tem dnem je bila tovariška blaginjakarica menda najbolj zadovoljna, ker le mnogo tovarišev plačalo celoletno članarino.

Prihodnje zborovanje se vrši koncem meseca aprila. — Tajnik.

Kronika.

= Proste vaje »Osvobođenja«. Pri letošnjih sokolskih nastopih bo proizvajalo moško članstvo proste vaje, ki so namenjene za posebno točko Jugoslovanskega Sokolstva na zletu v Pragi. Vaje so krasne, zanimive pa radi simbolike: Telovadci opisujejo s kretnjami veliko zgodovinsko dobo srbskega naroda od začetka vojne leta 1914. do rešitve iz sužnosti leta 1918. Kratka vsebina je sledeča: Nič slabega sluteč živi srbski narod mirno na svojih selih in pleše kolo; nenadoma ga prekine ultimatum, ki ga prejme srbska vlada od avstro-ogrške in, ki grozi z zaslužnjem. Zločinskega vmešavanja v svoje pravice Srbija ne more pripustiti, zavrne ultimatum, skliče svoje bojovnike in se postavi v bran. Velike so sovražne čete, umikati se jim mora, a med umikanjem jim daje lute udarce. Ko pa se pridružijo Avstrijcem še Bolgari, začnejo se za Srbijo temni dnevi: težke misli lo obidejo, odloči se za boj do skrajnosti: udari po Bulgaru, udari proti Avstrijcem, toda roka li umahne, pred nad-

številični sovražniki obnemore težko ranjena: za armado je edna rešitev umik iz domovine in potrtnim srcem zapusti svojo rodno grudo in se poda na težavno pot čez alpske gore. Srbijo zaseda tujec, kdor ni mogel ubežati, le zanadel oholemu tiranu; srbski narod je potlačen k tlom, pa četudi je zaslužnjen, kaže proti nasilniku krčevito upornost, kati upanje na rešitev ga ne zapusti; vzpodbudi ga naenkrat vest o ustanovitvi srbskega ru-dečeka križa in o reorganizaciji srbske armade izven domovine. In res! Srbska vojska se je strnila v močno solunsko fronto, naskoči sovražno bojno črto, jo prode in zabode sovraga v srce. Verige suženjstva so pretrgane, zmagovalci se vračajo in pozdravljajo svoje brate v osvobojeni Jugoslaviji.

= Načrt volilnega reda. Načrt volilnega reda, katerega je prejšnja vlada sestavila, je nova vlada »popravila« ter dala natisniti in razdeliti med poslance. Načrt izgleda v kratkih potezih sledeče. Država je razdeljena v volilne okraje. Na Hrvaškem se strinjajo ti okraji z mejami županstev. Medjimurje spada pod varaždinsko okrožje. Slovenija ima dvoje okrožij: prvo obsega mariborski in celjski okoliš. Prekmurje ter del Koroške okrog Velikoveca, drugo pa Kranjsko s središči Ljubljana in Novomesto. Dalmacija je eno volilno okrožje, istotako Crnagora. V Banatu so Veliki Bečkerek, Velika Kikinda in Pančevo; v Bački pa Subotica, Novi Sad in Sombor z Baranjo. Na 40.000 volilcev pride 1 poslanec. Belgrad voli 5, Ljubljana 3, Zagreb 4 poslance. — **Pravico volitve imajo vsi nad 21 let stari moški.** Posebne določbe se tičejo naseljenčev, Madžarov in Nemcev. Na vsaki volilni listini mora biti prvi kandidat z visokoskolsko izobrazbo. Sistem je proporcionalen, po D'Houtovem načinu. Sicer pa še ni vse končnoveljavno.

= Jugoslovanske banke v Ameriki. Zadnji čas so naši izseljenci v Ameriki osnovali Slavensko Amerikansko banko v San Francisku s 500.000 dolarji glavnice. V Čilu obstoji tudi že dalj časa banka s 3 milijoni peset kapitala. Centrala je v Punta Arenas, podružnice pa ima v Anto Fagosti, Porvenire in Natalesu. Snuje se sedaj še zavarovalnica v Valparaizu.

= Jugoslovanska zdravilna Industrija, ki bo v Karlovcu postavila tovarno za proizvajanja zdravil in kemičnih specijalit, se snuje. Glavnica znaša pet milijonov kron in se bo polegoma povela na 15 milijonov. 60 % zagotoviijo interesi (lekarnariji in zdravniki) iz Beograda, Zagreba in Ljubljane, 40 % prevzamejo češki interesi.

= Najditelj severnega pola umrl. Robert Peary, ki je odkril septembra leta 1910 severni pol, je po poročilih iz Washingtona umrl. Od 1891 je bil v službi polarnega raziskovanja, in sicer je najprvo prepotoval Grönland. Skupno z Norvežanom Ostrupom je prišel do 82. širinske stopinje. Leta 1897 je Peary na novo prepotoval Grönland, da bi poiskal meteorično železo, ki ga je že James Ross odkril. Posrečilo se mu je po trdih mukah, spraviti 70.000 kg železa v Ameriko. Leta 1892 se je posrečilo Pearylu dospeti že do 84. stopinje severne širine. Leta 1905 si je pustil napraviti ladjo »Roosevelt«, s katero je 4 leta pozneje začel potovanje, na katerem je odkril severni pol.

= Naše konzularno zastopstvo v Gradcu. V Gradcu je ustanovljeno konzularno zastopstvo kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Svoj urad ima v Schubertstrasse št. 16, uradne ure za stranke so, razen nedelj in praznikov, od 9. do 12. ure. Za vidiranje potnih listov plačajo Jugoslavi 3 dinarje (15 avstrijskih kron), tuji pa 10 dinarjev (50 avstrijskih kron).

= Iz češko-slovaške ustave. Na čelu čehoslovaške države stoji predsednik. Republika je urejena centralistično. Država šteje 20 županij, od teh odpada na Češko 10, na Moravsko s Slezijo 4 in na Slovaško 6 županij. Državna zastava je rdeče-belo-modra. Zakonodajno moč ima zbornica poslancev (300) in senat (150). Glasovanje je obče, tajno in enako. Volilni red proporcionalen. Parlament se sestaja najmanj dvakrat na leto, sklepčen je ob prisotnosti najmanj dve tretjini poslancev, ki sklepajo o voljski z dvotretjinski večino. Če je parlament razpuščen, izvršuje nadzorstvo nad vlado 24 torica, katera je izbrana iz poslanske zbornice in senata. Predsednika republike voli parlament, star mora biti najmanj 35 let. On zastopa republiko pred inozemstvom, napoveduje vojsko po sklepu parlamenta, sklicuje in razpušča parlament, mu vrača zakone, s katerimi se ne strinja. Imenuje in odpušča ministre, višje uradnike in častnike. Ima tudi pravico pomiloščenja. On ni odgovoren, ampak je za njegove

izjave odgovorna vlada. Vsem državljanom brez razlike veroizpovedanja in narodnosti so zajamčene državljanske pravice. Privatno imetje se more odvzeti le s posebnim zakonom. Tisk je svoboden.

= Zlato. Stara zlata mera za vrednost denarja danes ne velja več. Vrednote niso izdane več na podlagi zlata in zlato nima več čvrste mednarodne cene. Zlato je blago kot drugo blago, njegova vrednost v denarju koleba. Prej je bilo zlato kompas valute, zdaj ni več, čas ga je vrgel s prestola. Tem več ko je izdana denarja, tem močnejše skače naravna cena zlata. S tem pa ne rečemo, da je povečana vrednost zlata; ona se dviga iz istega vzroka kot vsako drugo blago.

= Avstroogrška banka. Po izkazu Avstroogrške banke od 29. februarja t. l. kroži v prometu 59,2 milijard kron. Od tega odpade na Avstrijo 14,29 milijard, na Madžarsko 15 milijard, na Čehoslovaško po svoječasni ceni bivšega čehoslovaškega finančnega ministra dr. Rašina 7 milijard, na Jugoslavijo 6 milijard, na Poljsko 5 milijard, Romunijo 4 milijarde, Ostanek 8 milijard odpade deloma na ozemlje, okupirano po Italijanih, deloma pa na prejšnje inozemstvo.

= Industrijsko-trgovski muzej. V zagrebški »Domovini« je napisal macedonski poslanec Agatonović članek, v katerem se zavzema za ustanovitev industrijsko-trgovskega muzeja, kjer bi naj na eni strani bili zbrani vzorci vsega blaga, kar ga lahko iz naše države izvažamo, na drugi strani pa vzorci vsega blaga, ki ga lahko od drugih uvažamo.

= Draginja postaja že neznosna. Vse se draži vsak dan in cene dosegaajo že vrtoglave višine. Odkar je prišla nova vlada, so dražili kar zbesneli in ne vedo več, kako bi odirali ljudstvo. Vlada mora ukreniti nekaj odločnega, vsekakor pa mora prenehati z dajanjem potuše veriznikom in navijalcem cen, sicer bo polom!

= Profesor hoče odpreti — krčmo. Splitski mestni magistrat je prejel značilno prošnjo za krčmarsko koncesijo. Vložila jo je soproga nekega profesorja in jo utemeljila s tem, da se družina s plačo rudentelja ne more preživljati. Občinski svet bo na prihodnji seji razpravljaj tudi o tej čudni in neobičajni prošnji.

= Iz katoliške cerkve izstopil je katoliški duhovnik v Karlovi Varih na Češkem P. Ferd. Vondrak, se poročil s hčerko nekega gostilničarja in prevzel mesto učitelja v Velikem Miholetu na Slovaškem.

Iz Jugoslavije.

= Kako pospešuje »Slovaška Zveza« sporazum med učitelstvom. Odbor »Slova. Zveze« naznanja potom »Slovenca« sledeče: »Z rezervnim skladom »Zaveze« nimamo še nič skupnega in je nedopustno vplačevanje naših članov vanj.« — »Slovenec« piše iz slovaških krogov nadalje: »Kar je »Zveza« dosegla, se je to zgodilo le potom krše učiteljske organizacije, ki je včasih preveč verjela lepim besedam. V bodoče ne pojde tako gladko.« — Katoliški ljudski stranki se ima edino zahvaliti učitelstvo za izboljšanje svojega materialnega položaja. — **Zahtevamo,** da se tudi liberalna »Zaveza« preosnuje v kulturno društvo z jasnim programom, skupno stanovsko organizacijo pa je treba šele ustanoviti. — Znano je, da je »Zaveza« sklenila svojo likvidacijo in s tem pokazala jasno, da hoče s tem likvidirati tudi stare razmere. Sedaj smo v prehodni dobi! »Slovaška Zveza« nima pokazati niti enega uspeha v prilog naši stanovski stvari. Hoče obstojati še nadalje in s tem kaže dovolj jasno, da hoče služiti svojim intrigantskim maniram naprej ali kakor jih oni imenujejo — kulturnemu delu.

= Učiteljski kongres. Po poročilu beograjske »Narodne Prosvete« se vrši kongres delegatov vseh učiteljskih društev naše kraljevine dne 23. maja t. l. v Beogradu. Nam se zdi čas kongresa zelo neprimerno izbran. Tudi dalmatinski tovariši niso z njim zadovoljni ter predlagajo v ta namen čas velikih počitnic. Upati je, da se bo dal pripravljajni odbor za učiteljski kongres pregovoriti ter bo določil za prvi veliki sestanek jugoslovanskega učiteljskega dneve, ob katerih bo omogočeno v splošnem vsemu učitelstvu naše kraljevine, da se kongresa udeleži. Za kaj takega pa so edino primerne »velike počitnice«. Opozorjamo na to našo željo beograjski pripravljajni odbor!

= Za upokojece. Od 1. aprila dalje bodo dobivali upokojeenci in upokojenke vsi enako brez razlike v penziji po 200 dinarjev mesečno ter za vsakega člana rodbine po 40 dinarjev na mesec kot draginski doklado. Ta povišek velja od 1. decembra 1919. dalje ter bo izplačan dne 1. aprila o priliki plačevanja pokojnine.

= Vozna ugodnost na juž. železnici. Prihajajo reklamacije glede legitimacij za vozno ugodnost po južni železnici. Strokovni tajnik je interveniral v tej za devr pri obratnem ravnateljstvu južne železnice in doznal, da velja vozna ugodnost samo za učitelstvo tistih šol, ki jo obiskujejo otroci uslužbencev južne železnice, kar je treba v takem slučaju tudi izrecno navesti. Nadalje opozarjamo posestnike legitimacij, da je treba pri uporabi brzovlaka vzeti vozni listek (polovični) II. razreda za brzovlak in en listek III. razreda za osebni vlak, ker bi sicer imeli pozneje neprijetnosti. — Na državnih progah še vedno nima noben državljan uradnik kake vozne ugodnosti.

= Na Kosovo! Radi tozadevne skrajšane novice več tovarišev dvomi, da li se vrši občni zbor UJU v maju ali o počitnicah. Poprašal sem v tajništvo, ki mi je izjavilo, da čas še ni natančno določen, bržkone pa bo o počitnicah. Iz leta se udeležimo v turistovski opremi.

= Tovariši g. ravn. Juvanc je izjavil, da bi vodil petje narodnih pesmi na družabnem večeru v Beogradu. Prijave sprejema strok. tajništvo. Tovariši, ki pa nameravajo v veseli turistovski družbi na Kosovo, naj sporoče meni svoj na slovi in ev. glas. — Jos. Lapajne, Cerklje pri Kranju.

= Zanimivo predavanje je priredilo splošno slovensko žensko društvo v Celju. Vseučiliški profesor dr. Fr. Ilesič je v krasno zamišljenem govoru povedel svoje poslušalce v občino Paštrovič v Boki Kotorski, kjer je bival Kanjoš Macedonovič, drugi jugoslovanski Krpan. Paštroviči so — da se rešijo turških nasilnosti — z beneškimi doži sklenili pogodbo, s katero se jim politično podvržejo, dobijo pa na drugi strani zagotovilo za svobodno trgovanje. A Benečan seveda svoje obljube ne drži. Ko pa grozi beneškemu dožu nevarnost s strani nekega furlanskega velika, divjaka, ga reši Kanjoš Macedonovič, pobije junaka in Benečani ga slave kot osvoboditelja, ponujajo mu zlata, kolikor hoče, in dož mu pohnja svojo hčer za ženo. Kanjoš vse te ponudbe odbije, zahteva pa le, da Benečani spoštujejo pravice Paštrovičev v polnem obsegu, kakor jih zajamča pogodba. Predavatelj nam je v živi besedi slikal podobnosti in razlike med Levstikom, Krpanom in Ljubišim Kanjošem in prihaja do zaključka, kako je v celem našem jugoslovanskem narodu živela misel o našem junaku, ki rešuje tuje prestole, a ne žanje za to nobenih pravic, ki bi bile trajne. Zato se je sedaj jugoslovanski Krpan osamosvojil in si bo sam določal svojo usodo. Premagati pa mora sam v sebi nazore o kakem posebnem slovenskem ali hrvaškem ali srbskem Krpanu in mora priti do trdne vere, da je spas in moč v veri v enega edinega jugoslovanskega Krpana.

= Seja celjskega mestnega šolskega sveta. Stalno mesto učiteljice ženskih ročnih del na meščanski šoli naj se začasno ne zasede. Ostala personalna vprašanja na tem zavodu se rešijo z ozirom na interes šole. Plesne vaje se naj dovolijo gojenkam meščanske šole, ako so dosegle gotovo starost, v šoli dobro napredujejo in so pod primernim nadzorstvom starišev in učiteljev. V upravni odbor gospodinske šole se odposljeta ga. Marija Černe in ga. Bogdana Prekoršek. Nekaterim potrebščinam na osnovni šoli se ugodi, realizacija drugih se iz gmočnih ozirov odgodi na poznejši čas. V polnem času naj se uvede na tej šoli nerazdeljen pouk od 7.—12. ure. Telovadnica na meščanski šoli se začasno odpove telovadnima društvoma Orlu in Svobodi.

= Iz seje šolskega odbora obrtne nadaljevalne šole v Celju. Vpeljava popoldanskega pouka ob sredah od 15. februarja dalje, začeni pouk vselej ob pol 2. uri popoldne se naknadno in soglasno odobri. Po Veliki noči se bo pa vršil popoldaski pouk tako-le: vajenci, ki so v pripravnici A, bodo imeli šolo ob ponedeljkih, oni v pripravnici B ob torkih, I. razred ob imel šolo ob četrkih in II. razred ob pa ob petkih popoldne, začeni vedno ob pol dveh. Učitelstvu so se zvišali prejemki, kakor so vpeljani v tukajšnji trgovski šoli. Vsed različnih stroškov in splošne draginje se soglasno sklene, da ima mojster od vsakega vajenca plačati že za tekoče leto po 20 K šolnine; že plačane 4 K se bodo uračunale. Tudi je bil soglasno sprejet predlog, da plača mojster za vsako vajenčevu zamujeno šolsko uro, ako je to zamujo zakrivil mojster, po 1 K globe v prid šolski blaginji; plačati je take globe tudi za nazaj do 1. novembra 1919.

= Za poučevanje naroda in javno higijeno. Na predlog ministra za narodno zdravje je minister za promet z rešenjem z dne 17. februarja t. l. št. 4673 odobril, da dobivajo vse osebe, ki potujejo v svrhu